

Samir Arnautović (2018):
ESTRADNA ZNANOST I KULTURA KONFLIKATA
(Filozofsko društvo Theoria, 234 str.)

Problem pervertiranosti modernog društva je samo jedan od pokazatelja ambisa u obrazovanju, kao i u drugim granama moderne, bilo da se one odnose na genuzu u teorijskom ili praktičnom obliku. Ako se nastoji djelovati na tok, onog što se po prirodnom zakonu ne može zaustaviti (mišljenje), mišljenje se stavlja pod prisilom u okove, što vodi ka nužnom dolasku do otuđenosti i života u pećini. Potrebno je spoznati šta je to što je potrebno i na čemu svako moderno društvo kao na svom temelju, izgrađuje sve društvene odnose. Ukazivanje na osnove koje trebaju biti sastavni dio izgradnje društva nalaze se i u djelima Rasima Muminovića u kojim se između svega navodi da je stalna težnja za dosezanjem dominacije i moći nad Drugim, izmijenila smjernice putokaza i usmjerila je kroz povijesni razvoj, obrt mjesta supstancije i akcidencije. Proizvod toga jeste osvrt ka materijalnom bogatstvu koje potiskuje potrebu za duhovnim razvićem, predstavljajući ga kao ono sekundarno, naspram primarnosti materijalnog kao onog čiji produkt zadovoljava interese koji bivaju “odjeveni” u plašt privida. Jedini spas jeste osvještavanje ethosa, humanuma i slobode, tj. vraćanje pravih vrijednosti u temelje društva.

Na tom tragu knjiga Estradna znanost i kultura konflikta, ukazuje nam na pojedinačne probleme društva i njegovog uređenja, probleme za čije rješenje ponestaje vremena, a ambis biva sve dublji ponor. Ukazujući na probleme, autor uviđa njihovo rješenje samo u progresu u izgradnje vlastitog identiteta koji ne biva izgrađen, odnosno bogat zahvaljujući materijalnim dobrima, već razvitkom duha koji je jedina odrednica bivstvovanja bića u cjelini. Prateći povijesni razvoj, možemo uvidjeti da po vrsnom određenju ono što nas izdvaja i čini kako se volimo nazivati “višim bićima” nisu puke tjelesne različitosti ili sama umstvenost kao takva, već mogućnost njihove upotrebe i razvića, koja se ogleda u nastojanju i težnji u dolasku do znanja. Zato je ključno ukazivati na probleme i tražiti moguća rješenja kako bi ispunili bit sopstvenog postojanja, kako bi se oslobodili okova i bili slobodni za svaki oblik geneze.

Problem se očituje u pervertiranosti modernog društva iz kojeg se rađaju provincije koje obuhvataju specifičnu sredinu. Bitno je razjasniti da se provincija ne veže nužno za jedno određeno geografsko područje, već da ona nastaje kao proizvod mišljenja društva u čijem se duhu razvija i kultura. Kada se dosegne nivo izgradnje društva u kojem prevladava ne-

mišljenje, tada dolazi do razvića estradne znanost koja za sebe nužno veže i kulturu konflikta, kako autor navodi: “Kultura konflikta je način neprihvatanja stvari i postuliranje apsolutnih stavova, koji negiraju svaki vrijednosni sistem.” (Arnautović, 2018, 8.) To je produkt djelovanja u skladu sa anti-duhom estradne znanosti.

U težnji prikaza takvih oblika društvene sredine kao poželjnih i održivih, stalni je proces htijenja koje se očituje kroz nadmetanja i što je i prepoznaljivo u javnim govorima, zagovornika ovog oblika koji se pozivaju na sveznanje (ne-znanje), navodeći da je to “jedini siguran put”, put potpune izdvojenosti i ne prihvatanju Drugog, tj. različitosti. Upravo slijedenje takvog pravca vodi zatvorenosti i izgradnji kulture konflikta koja nije otvorena za usavršavanje i za stalni napredak i razviće, jer bi to sve narušilo osobenost provincijalne izopačenosti moderne. Kultura konflikta, kako pokazuje Arnautović, jeste forma života koja je u svakom segmentu određena sukobom i neprekidnim konfliktom kao razaranjem.

Sve što se razvija mora biti izgrađeno po nekom principu, jer svi problemi su rješivi, ali kada ih odredimo i pristupimo njihovom rješavanju, preispitivajući temelje njihovog razvića.

Ono što autor navodi kao princip razvića pervertiranog modernog društva, jeste kao da princip. “Kao da forma je izraz nemoći i nedostatak duha, ona se pojavljuje kao jedino rješenje za opstanak društva ne-znanja i nametanja šizofrenije kao realiteta zbilje.” (Arnautović, 2018, 17.) Kako bi ne-znanje zauzelo mjesto znanja, i time se postavilo kao temeljna odrednica vrijednosti kulture, dolazi do primjene argumentacije koja je zasnovana na konfliktu koji se odražava kroz argumentaciju sile. Ako je ne-znanje temelj za izgradnju kulture, onda i kultura biva ne-kultura. Iz ne-znanja i nerada se razvijaju razni oblici zla, upravo zbog nedosezanja bivstvovanja u cijelini, jer dolazi do nezadovoljstva, koje se javlja nakon ispraznosti u uživanjima na razinama materijalnog. Ono što je materijalno nužno je i trenutno, a pri tome svakako određeno prolaznošću, te u skladu sa svojom akcidentalnom prirodom ne može ni preuzetiti osobenost supstancije, tj. karakteristiku vječnosti.

U ovoj knjizi autor na autentičan način nudi prikaz pitanja i problema koji mogu da predstavljaju šablon za prepoznavanje pervertiranih modernih društava, jer ključno je prepoznati takvo društvo koje nastoji da nas postavi u okove i po potrebi stavi i povez na oči kada bi slijedili težnju za znanjem i pri tome snagu za promjenama.

Naglašavajući značaj logike koja je u krajnjoj instanci socijalno određujuća kategorija, autor navodi da to upućuje na razumijevanje za-

daće filozofije, jer filozofija se uvijek određuje temeljnom znanošću za razumijevanje značenja realiteta zbilje. Ali, težnja u ovakvim društvima jeste potisnuti filozofiju, jer filozofija ne ostavlja mogućnost jednakog vrednovanja i prije nego prihvati i odredi vrijednost ispitivanog, ona ga podloži detaljnom kritičkom razmatranju, tj. ispitivanju koje se vraća na temelje kako bi otklonilo elemente nejasnoće i nerazgovijetnosti. “Ukidanjem filozofije estradna znanost ukida i sumnju i društvo ne-znanja čini nepromjenjivom činjenicom. Filozofija je nepotrebna, čak i opasna, jer svojim sumnjanjem dovodi u pitanje čak “najbolji od mogućih svjetova”.” (Arnautović, 2018, 156.)

Obrazovne institucije imaju zadatak da generacijski prenose znanje, ukazujući na bit života i ono što treba biti sadržano u temeljima svakog odnosa, kao i razvijanje sposobnosti mišljenja da bi bili u mogućnosti prepoznati ne-znanje. Postavlja se pitanje, zašto se događa upravo suprotno? Ne trebamo otići dalje od tih obrazovnih institucija kako bi dobili odgovor, jer upravo tamo započinje izgradnja mlade osobe kojoj na samom ulazu u život biva dat povez na oči. Kvaziintelektualci ili kako se to u knjizi navodi estradni intelektualci, vrše pritisak na svaku mladu i perspektivnu osobu, koja ima talenat i ideje koje nastoji razviti i primijeniti, pritisak se primjenjuje kako se ne bi ugledala svjetlost. Ipak postoje i oni koji napuštaju provincije, jer biti slobodan, ne znači živjeti u zatvorenosti i ne prihvatanju Drugog, tj. različitog. Iz toga se razvija problem današnjice u mnogim zemljama, gdje se na pitanje odlaska mladih, uzaludno i bez prestanka traže odgovori. Da li doista nastoje iznaći rješenje ili je još jedna u nizu predstava u kojoj treba ojačati okove onima koji namjeravaju učiniti isto i napustiti oblik “najboljeg od mogućih društava”?!

Knjiga Estradna znanost i kultura konflikta nam oslikava stanje pervertirane zbilje moderne. Ona se pojavljuje kao dijagnoza i upozorenje koje upućuje na pravac izlaska iz permanentne krize – istrajavanje na istinskim vrijednostima moderne kulture i znanosti. Filozofska misao u tom kontekstu mora preuzeti odgovornost i u ulozi baklje novog kritičkog obrazovanja osvjetliti novi mrak pervertirane moderne u kojem nestaju vrijednosti i uspostavljaju se “kao-da“ vrijednosti, protivne životu i principima moderne. To je nova prometejska zadaća filozofije u kojoj se ona ponovo uspostavlja kao temeljna znanost i polazište u redefiniranju znanja.

Platon u svom djelu Država pravi podijelu na staleže kako bi se u skladu sa tim formirala idealna država. Kada se upoznamo sa tim, jasno je gdje je korijen problema. Kako bi se objektivizirala jedna provincija, to znači da je ne-znanje zamijenilo znanje, jer su na vlasti oni koji nastoje

sprovesti svoju ideologiju koja će im osigurati moć i dominaciju. Oni koji ih slijede su neobrazovani ljudi, koji bez snage znanja žive zauvijek u okovima i koji pri tome dopuštaju nametanja raznih ideoloških elemenata kao osnove sveg bivstvovanja. Zadovoljavajući se smjenom materijalnih dobara koja su svakako prolaznog karaktera, oni svoj život ne žive slobodno, već postaju robovi materijalnog i onog ko je izvor tih sredstava. Politika je mnogima sredstvo da ostvaruju dominaciju i moć kako bi na neki način nadomjestili siromaštvo svoga duha.

Ključ za oslobođanje od okova nalazi se jedino u obrazovanju koje će producirati istinsko znanje. Znanjem dobijamo moć koja nam je potrebna u borbi za slobodom, jer bez slobode ne možemo doseći ono što je bit svakog čovjeka, a to je živjeti svjesni život (Henrich), tj. biti okrenut bivstvovanju u cjelini. To je moguće samo platoničkim izlaskom na svjetlost i ukazivanjem drugima na probleme kojih možda još nisu svjesni, zbog svoje duhovne nezrelosti, ili objektivnih okolnosti. Knjiga Estradna znanost i kultura konflikta, predstavlja vodič za prepoznavanje provincija pervertiranosti moderne i nadvaladavnje onoga što "vladajuća većina", lišena duha, nastoji da nametne pojedincima koji istrajavaju na duhovnosti i principima modernog svijeta.

Šejla AVDIĆ

Filozofsko društvo Theoria

Univerzitet u Sarajevu, Filozofski fakultet

Franje Račkog 1, 71 000, BiH

E-mail: sejla5avdic@gmail.com